

Sygn. akt IV Ka 605/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 grudnia 2013 roku.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim w IV Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący SSO Krzysztof Gąsior

Sędziowie SO Ireneusz Grodek (spr.)

del. SR Bartłomiej Niedzielski

Protokolant Dagmara Szczepanik

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Piotrkowie Trybunalskim Izabeli Urbańskiej

po rozpoznaniu w dniu 06 grudnia 2013 roku

sprawy **R. P.**

oskarżonego z art.56§1 kks w zw. z art.9§1 kks w zw. z art.38§2 kks

D. P. (1)

oskarżonej z art.56§1 kks w zw. z art.9§1 kks w zw. z art.38§2 kks

z powodu apelacji wniesionych przez oskarżyciela publicznego – Urząd Skarbowy w R., oskarżonych R. P. i D. P. (1) oraz obrońcę oskarżonej D. P. (1)

od wyroku Sądu Rejonowego w Radomsku

z dnia 18 lipca 2013 roku sygn. akt VI K 718/12

na podstawie art. 439 § 1 pkt 9 kpk w zw. art. 17 § 1 pkt 6 kpk, art. 437 § 1 i 2 kpk, art. 438 pkt 2 kpk, art. 634 kpk w zw. z art. 632 pkt 2 kpk, art. 113 § 1 kks

I. uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej czynu zarzuconego oskarżonym R. P. i D. P. (1) w punktach 1.2 oraz 2.2 aktu oskarżenia, a przypisanego im w punktach 2 i 3 zaskarżonego wyroku i przyjmując, że czyn ten wyczerpuje dyspozycję art. 56 § 1 kks w brzmieniu obowiązującym w dniu 30 kwietnia 2004 r. w zw. art. 2 § 2 kks, na podstawie art. 17§1 pkt 6 kpk w zw. z art. 113§1 kks postępowanie karnoskarbowe w tym zakresie w stosunku do oskarżonych R. P. i D. P. (1) umarza;

II. zmienia zaskarżony wyrok w stosunku do oskarżonych R. P. i D. P. (1) w zakresie dotyczącym rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 1 tego wyroku, a dotyczącego czynu zarzuconego im w punktach 1.1 oraz 2.1 aktu oskarżenia w ten sposób, iż przyjmuje, że czyn ten wyczerpuje dyspozycje art. 56 § 1 kks w brzmieniu obowiązującym w dniu 29 kwietnia 2003 r. w zw. art. 2 § 2 kks;

III. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok w stosunku do oskarżonych R. P. i D. P. (1) w pozostałej części;

IV. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adwokat J. K. kwotę 516,60 (pięćset szesnaście 60/100) złotych z tytułu udzielenia z urzędu oskarżonej D. P. (1) nieopłaconej pomocy prawnej w postępowaniu odwoławczym;

V. koszty sądowe za postępowanie odwoławcze przejmuje na rachunek Skarbu Państwa.

Sygn. akt IV Ka 605 / 13

UZASADNIENIE

R. P. oskarżony został o to, że prowadząc działalność gospodarczą w spółce cywilnej P. P.H. (...) z / s R., ul. (...), w zakresie produkcji i handlu drewnianymi elementami palet, działając wspólnie i w porozumieniu ze współnikiem małżonką D. P. (1):

1. w złożonym do Urzędu Skarbowego w R.w dniu 29.04.2003 r. zeznaniu o wysokości dochodu osiągniętego w roku 2002 (PIT-36) podał nieprawdę, przez co naraził podatek dochodowy od osób fizycznych na uszczuplenie w kwocie (...) zł - t.j. o przestępstwo skarbowe z art. 56 § 1 kks w zw. z art. 9 § 1 kks w zw. z art. 38 § 2 kks,

2. w złożonym do Urzędu Skarbowego w R.w dniu 30.04.2004 r. zeznaniu o wysokości dochodu osiągniętego w roku 2003 (PIT-36) podał nieprawdę, przez co naraził podatek dochodowy od osób fizycznych na uszczuplenie w kwocie (...) zł. - t.j. o przestępstwo skarbowe z art. 56 § 1 kks w zw. z art. 9 § 1 kks w zw. z art. 38 § 2 kks.

D. P. (1) oskarżona została o to, że prowadząc działalność gospodarczą w spółce cywilnej P. P.H. (...) z/s R., ul. (...), w zakresie produkcji i handlu drewnianymi elementami palet, działając wspólnie i w porozumieniu ze współnikiem mężem R. P.:

1. w złożonym do Urzędu Skarbowego w R.w dniu 29.04.2003 r. zeznaniu o wysokości dochodu osiągniętego w roku 2002 (PIT-36) podała nieprawdę, przez co naraziła podatek dochodowy od osób fizycznych na uszczuplenie w kwocie(...) zł. - t.j. o przestępstwo skarbowe z art. 56 § 1 kks w zw. z art. 9 § 1 kks w zw. z art. 38 § 2 kks,

2. w złożonym do Urzędu Skarbowego w R.w dniu 30.04.2004 r. zeznaniu o wysokości dochodu osiągniętego w roku 2003 (PIT-36) podała nieprawdę, przez co naraziła podatek dochodowy od osób fizycznych na uszczuplenie w kwocie (...)zł - t.j. o przestępstwo skarbowe z art. 56 § 1 kks w zw. z art. 9 § 1 kks w zw. z art. 38 § 2 kks.

Wyrokiem z dnia 18 lipca 2013 r. Sąd Rejonowy w Radomsku:

1. na podstawie art. 113 § 1 kks w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 kpk umorzył postępowanie wobec oskarżonego R. P. i D. P. (1) co do czynu zarzucanego wobec każdego w nich w punktach 1 aktu oskarżenia;

2. oskarżonego R. P. uznał za winnego popełnienia czynu opisanego w punkcie 2 aktu oskarżenia z tą zmianą, iż przyjął, że wypełnił on dyspozycję art. 56 § 1 kks i za to na podstawie art. 56 § 1 kks w zw. z art. 2 § 2 kks wymierzył mu karę 1 (jednego) roku i 2 (dwóch) miesięcy pozbawienia wolności;

3. oskarżoną D. P. (1) uznał za winną popełnienia czynu opisanego w punkcie 2 aktu oskarżenia z tą zmianą, iż przyjął, że wypełnił on dyspozycję art. 56 § 1 kks i za to na podstawie art. 56 § 1 kks w zw. z art. 2 § 2 kks wymierzył jej karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności;

4. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adwokat J. K.kwotę (...) zł (dziewięćset dwadzieścia dziewięć złotych osiemdziesiąt osiem groszy wraz z wliczonym podatkiem VAT) tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonej D. P. (1)z urzędu;

5. zwolnił oskarżonych od opłaty i obowiązku zwrotu wydatków poniesionych w sprawie.

Powyższy wyrok został zaskarżony przez: oskarżyciela publicznego – Urząd Skarbowy w R., oboje oskarżonych oraz obrońcę oskarżonej D. P. (2).

Urząd Skarbowy w R. zaskarżył orzeczenie na niekorzyść oskarżonych w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 1, podnosząc zarzut obrazy przepisów prawa materialnego, t.j. art. 56 § 1 kks oraz art. 44 § 1 i § 3 kks, a także art.

10 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2005, Nr 178, poz. 1479) poprzez przyjęcie, że czyn przypisany oskarżonym w punktach 1 aktu oskarżenia uległ przedawnieniu. W konkluzji oskarżyciel wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej rozstrzygnięcia z punktu 1. i przekazanie sprawy w tej części Sądowi Rejonowemu w Radomsku do ponownego rozpoznania.

Z tożsamo zredagowanych apelacji oskarżonych R. P. i D. P. (1) wynikało, iż skarżyli oni wyrok w części dotyczącej rozstrzygnięć zawartych w punktach 2 (R. P.) i 3 (D. P. (1)), w sytuacji, gdy ich zdaniem doszło do przedawnienia karalności także tych czynów. W konkluzji wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku w tej części i umorzenie postępowania w tym zakresie na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 kpk.

Obrońca oskarżonej zaskarżył wyrok w części dotyczącej rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 3 na korzyść D. P. (1), formułując zarzuty:

- błędu w ustaleniu faktycznych, polegającego na tym, że oskarżona została prawidłowo zawiadomiona o czynnościach egzekucyjnych, pomimo, że nie został o niej zawiadomiony jej pełnomocnik, co w rezultacie doprowadziło do błędnego przyjęcia, że nastąpiło przerwanie biegu przedawnienia należności podatkowej w postaci podatku dochodowego za 2003 rok;

- obrazy art. 69 kk przez niezastosowanie instytucji warunkowego zawieszenia wykonania wymierzonej oskarżonej kary 1 roku pozbawienia wolności.

W konkluzji obrońca D. P. (1) wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej rozstrzygnięcia z punktu 3 i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie o jego zmianę poprzez umorzenie postępowania wobec oskarżonej w zakresie czynu opisanego w pkt. 2 aktu oskarżenia na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 kpk w zw. z art.113 § 1 kks i art. 70 ordynacji podatkowej, ewentualnie o warunkowe zawieszenie wykonania orzeczonej kary pozbawienia wolności. Obrońca wniosła ponadto o zwolnienie oskarżonej od kosztów sądowych za II instancję, a także o zasądzenie kosztów obrony z urzędu za II instancję.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Jeśli chodzi o apelację wywiedzioną przez Urząd Skarbowy w R. – zarzut kwestionujący wpływ okresu przedawnienia czynu opisanego wyżej w punktach oznaczonych cyfrą „ 1 ” uznać należało za niezasadny.

W dniu 29 kwietnia 2003 r. (data popełnienia tego czynu) występki z art. 56 § 1 kks zagrożony był karą grzywny do 720 stawek dziennych albo karze pozbawienia wolności do lat 2, albo obu tym karom łącznie. Art. 44 § 1 kks w brzmieniu wówczas obowiązującym przewidywał następujące terminy przedawnienia karalności przestępstw skarbowych:

- 3 lata, gdy przestępstwo zagrożone było karą grzywny lub karą ograniczenia wolności,
- 5 lat, gdy przestępstwo było zagrożone karą pozbawienia wolności.

Ze względu na zagrożenie ustawowe zawarte w ówczesnej sankcji art. 56 § 1 kks jasnym zatem było, że do występków w tym przepisie stypizowanego zastosowanie znajdował 5 – letni okres przedawnienia karalności. Jednocześnie, stosownie do ówczesnego brzmienia art. 44 § 3 zd. 1 kks, w przypadku przestępstwa skarbowego polegającego na uszczupieniu lub narażeniu na uszczuplenie należności publicznoprawnej, bieg przedawnienia karalności rozpoczynał się z końcem roku, w którym upłynął termin płatności tej należności. Mając na uwadze powyższe oraz to, iż do znamion zarzuconego oskarżonym czynu należało narażenie na uszczuplenie podatku, którego termin płatności upływał z dniem 30 kwietnia 2003 r., przyjąć należało, że wobec obojga oskarżonych bieg pięcioletniego okresu przedawnienia karalności rozpoczynał się z upływem roku 2003 r. (31 grudnia 2003 r.), a kończył z dniem 31 grudnia 2008 r.

Jednakże mieć na uwadze należało, iż z dniem 17 grudnia 2005 r., w wyniku wejścia w życie ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 05.178.1479), doszło do zmiany tak art. 44 § 1 kks, jak i art. 56 § 1 kks. Zmiany te polegały na tym, iż:

- ustawowe zagrożenie przestępstwa skarbowego z art. 56 § 1 kks stanowiła odtąd kara grzywny do 720 stawek dziennych albo kara pozbawienia wolności, albo obie te kary łącznie (przy czym stosownie do art. 27 § 1 kks kara pozbawienia wolności trwa najkrócej 5 dni, najdłużej – 5 lat; wymierza się ją w dniach, miesiącach i latach);

- wydłużone zostały terminy przedawnienia karalności przestępstw skarbowych, które odtąd wynoszą:

a) 5 lat, gdy czyn stanowi przestępstwo skarbowe zagrożone karą grzywny, karą ograniczenia wolności lub karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 3 lat;

b) 10 lat, gdy czyn stanowi przestępstwo skarbowe zagrożone karą pozbawienia wolności przekraczającą 3 lata.

Sąd Rejonowy słusznie uznał, iż wątpliwości, czy do przestępstw popełnionych przed wejściem w życie wspomnianej nowelizacji (tj. przed 17 grudnia 2005 r.) stosować należy okresy wynikające z dotychczasowego, czy też „ zmienionego ” art. 44 § 1 kks, rozstrzygać należy przy zastosowaniu art. 10 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw. Przepis ten stanowi, że nowe przepisy ustawy o przedawnieniu stosuje się także do czynów popełnionych przed jej wejściem w życie, chyba że termin przedawnienia już upłynął. Skoro więc do dnia wejścia w życie tej ustawy (tj. do dnia 17 grudnia 2005 r.), żaden z czynów zarzuconych oskarżonym nie uległ przedawnieniu, stosować do nich należało przepis art. 44 § 1 kks w brzmieniu obowiązującym po 17 grudnia 2005 r.

Kolejną kwestią podlegającą rozstrzygnięciu było, czy wyboru jednego z dwóch „ konkurencyjnych ” okresów przedawnienia karalności przewidzianych wedle nowego brzmienia art. 44 § 1 kks, dokonywać należy w oparciu o ustawowe zagrożenie przestępstwa z art. 56 § 1 kks z daty jego popełniania, czy też według sankcji obowiązującej po nowelizacji. Przyjęcie wariantu pierwszego oznaczałoby, że skoro czyn zagrożony jest karą grzywny do 720 stawek dziennych albo karze pozbawienia wolności do lat 2, albo obu tym karom łącznie, to okres jego przedawnienia wynosił 5 lat (art. 44 § 1 pkt 1 kks) i upływał z dniem 31 grudnia 2008 r. Gdyby jednak założyć wariant drugi (tj., że czyn zagrożony jest karą grzywny do 720 stawek dziennych albo karą pozbawienia wolności – która trwa najkrócej 5 dni, najdłużej 5 lat – albo oboma tymi karami łącznie), to okres jego przedawnienia wynosiłby 10 lat (art. 44 § 1 pkt 2 kks) i kończył dopiero z dniem 31 grudnia 2013 r.

Sąd Rejonowy opowiedział się za pierwszą z przedstawionych możliwości i stanowisko to – wbrew wywodom zawartym w apelacji oskarżyciela – Sąd Okręgowy podziela. Przywołać w tym miejscu należy pogląd, jaki zeprezentował T. Grzegorzczak w komentarzu do art. 5 ustawy – Przepisy wprowadzające Kodeks karny skarbowy (stan prawny 2009.10.01, opubl. elektroniczny system aktów prawnych LEX): „ w art. 10 noweli z dnia 28 lipca 2005 r. stwierdza się w związku z tym, że zmienione przez nią ” przepisy o przedawnieniu stosuje się także do czynów popełnionych przed jej wejściem w życie, chyba że termin przedawnienia już upłynął ”. W tym wypadku chodzi wyraźnie o upływ terminu przedawnienia, jaki obowiązywał przed datą wejścia w życie omawianej noweli i do tego momentu już upłynął. Należy zatem wówczas każdorazowo badać zagrożenie istniejące dla danego czynu przed dniem 17 grudnia 2005 r. oraz uwzględniać okresy wskazane w art. 44 § 1 i w art. 51 § 1 i ich bieg w sposób określony w art. 44 § 2-5 i art. 51 § 2, w brzmieniu wszystkich tych przepisów sprzed owej daty. **Jeżeli obliczony w ten sposób okres przedawnienia nie upłynął przed dniem 17 grudnia 2005 r., to należy brać już pod uwagę okresy przedawnienia zmienione nowelą z dnia 28 lipca 2005 r., ale przy kwalifikowaniu czynów popełnionych przed dniem 17 grudnia 2005 r. trzeba będzie mieć na uwadze i tak wymogi płynące z art. 2 § 2 kks ”** (analogiczny pogląd przedstawiła również M. Stefanów w: Przedawnienie po nowelizacji kodeksu karnego skarbowego, Prok. i Prawo 2007, nr 3). Z powyższego jasno wynika, iż o tym, który z okresów wymienionych w art. 44 § 1 kks w brzmieniu obowiązującym po 17 grudnia 2005 r. – pięcioletni, czy dziesięcioletni – należy stosować, decydować będzie kwalifikacja prawna czynu przypisywana w zależności od tego, czy ustawa obowiązująca przed 17 grudnia 2005 r. (w dacie czynu) będzie dla sprawcy względniejsza, aniżeli ta, która obowiązuje w dacie orzekania. W przypadku obydwu oskarżonych oczywistym jest, iż ustawą dla nich „ względniejszą ” w rozumieniu art. 2 § 2 kks jest kodeks karny skarbowy w brzmieniu obowiązującym w dacie popełnienia czynu. Wystarczy wskazać, iż przewiduje on wyraźnie łagodniejsze ustawowe zagrożenie za występki z art. 56 § 1 kks, w konsekwencji którego oskarżeni mogą skutecznie powołać się na instytucję przedawnienia karalności czynu. Dodać jeszcze należy, iż z przywoływanego wyżej

komentarza T. Grzegorzcyka do art. 5 ustawy – Przepisy wprowadzające Kodeks karny skarbowy wnosić należy, iż zestawienie zakazu ujętego w art. 2 § 3 kks z normą wynikającą z art. 10 noweli z 28 lipca 2005 r. odczytywać należy w ten sposób, że spod wspomnianego zakazu wyłączona jest sfera przedawnienia karalności czynu, do której stosuje się przepisy ustawy nowej (o ile do jej wejścia w życie przedawnienie jeszcze nie nastąpiło), natomiast do **pozostałej** oceny materialnoprawnej tego czynu należy w całości stosować ustawę albo poprzednio obowiązującą (jeśli jest względniejsza dla sprawcy), albo nową. Innymi słowy, tylko w odniesieniu do pozostałych, aniżeli przedawnienie, ocen materialnoprawnych czynu, nie można stosować częściowo ustawy nowej, a częściowo obowiązującej poprzednio. Z powyższego wynika, że skoro dla oskarżonych względniejszym jest kwalifikowanie ich czynu z zastosowaniem ustawy z daty jego popełnienia, należało przyjąć, iż czyn ten zagrożony jest karą grzywny do 720 stawek dziennych albo karze pozbawienia wolności do lat 2 albo oboma tymi karami łącznie. W konsekwencji przedawnienie jego karalności oceniać należy wedle pięcioletniego okresu wskazanego w aktualnym brzmieniu art. 44 § 1 pkt 1 kks. Oznacza to, że ten liczony od końca 2003 r. okres przedawnienia upływał z dniem 31 grudnia 2008 r. Sąd Rejonowy w Radomsku zasadnie więc uznał, iż w odniesieniu do obojga oskarżonych z upływem 31 grudnia 2008 r. doszło do przedawnienia karalności czynu związanego z narażeniem na uszczuplenie podatku dochodowego od osób fizycznych za rok 2002, w związku z czym apelację wywiedzioną przez Urząd Skarbowy uznać należało za bezzasadną. Sąd Okręgowy uznał jedynie, iż z obrazą art. 413 § 1 pkt 3 kpk, w zaskarżonym wyroku w sposób niepełny przywołano kwalifikację prawną czynu, co do którego Sąd Rejonowy postępowanie umorzył wobec przedawnienia jego karalności – pominięto wskazanie, iż czyn ten wyczerpuje dyspozycję art. 56 § 1 kks w brzmieniu obowiązującym w dacie jego popełnienia. W tym więc zakresie dokonano korekty zaskarżonego wyroku w odniesieniu do rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 1 zaskarżonego wyroku.

Wadliwie natomiast analogicznego wniosku Sąd I instancji nie wyciągnął w stosunku do czynu związanego z podatkiem dochodowym za rok 2003. Tytułem wstępu podnieść należy, iż także dla badania kwestii jego przedawnienia za aktualne uznać należy wszystkie przedstawione wyżej rozważania związane z interpretacją i wzajemnym powiązaniem przepisów art. 44 § 1 i 3 kks, art. 56 § 1 kks, art. 2 § 2 i 3 kks oraz art. 10 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o zmianie ustawy kodeks karny skarbowy. Nie powtarzając więc wywodów z tym związanych uznać należy, iż „podstawowy” okres przedawnienia, liczony ostatecznie w oparciu o art. 44 § 1 pkt 1 kks w brzmieniu obowiązującym po 17 grudnia 2005 r., rozpoczynał swój bieg z upływem 2004 roku, a kończył z dniem 31 grudnia 2009 r. Takie też stanowisko zajmował Sąd Rejonowy, tyle tylko, że niezasadnie doszedł do wniosku, iż doszło do wydłużenia tego okresu o dalsze 5 lat na podstawie art. 44 § 5 kks. Przepis ten stanowi, że jeżeli w okresie przewidzianym w art. 44 § 1 i 2 kks wszczęto postępowanie przeciwko sprawcy, karalność popełnionego przez niego przestępstwa skarbowego ustaje z upływem 5 lat od zakończenia tego okresu. Błąd Sądu Rejonowego wynikał z wadliwej interpretacji zwrotu „wydania postanowienia o przedstawieniu zarzutu”, dokonywanej na użytej ustalenia, czy do 31 grudnia 2009 r. doszło do wszczęcia postępowania przeciwko oskarżonym. Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, iż Sąd Rejonowy uznał, iż postanowienia takie zostały wydane w dniu 22 grudnia 2009 r., z czego wnosić należy, iż utożsamiał tę czynność ze sporządzeniem tych postanowień. Wszczęcie postępowania przeciwko sprawcy w rozumieniu art. 44 § 5 kks, skutkujące przekształceniem postępowania z fazy *in rem* w fazę *ad personam*, rzeczywiście następuje z chwilą wydania postanowienia o przedstawieniu zarzutów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2001, II KKN 158 / 01, opubl. Legalis). Podkreślenia jednak wymaga, iż „wydania” wspomnianego postanowienia nie należy utożsamiać z samym jego sporządzeniem, gdyż wydanie postanowienia oznacza zarazem jego uzewnętrznienie. Dla „wydania” postanowienia o przedstawieniu zarzutów niezbędne jest zatem dopełnienie dalszych czynności procesowych wskazanych w art. 313 § 1 kpk, tj. ogłoszenia tego postanowienia podejrzanemu i jego przesłuchanie, określanych jako „promulgacja”, która jest niezbędna dla skuteczności tej czynności procesowej i która powinna nastąpić niezwłocznie po sporządzeniu postanowienia. W obecnym stanie prawnym katalog okoliczności zwalniających z obowiązku natychmiastowej promulgacji postanowienia o przedstawieniu zarzutów jest katalogiem zamkniętym i ogranicza się do tych tylko sytuacji, kiedy podejrzanego się ukrywa lub nie przebywa w kraju (art. 313 § 1 kpk). Jeśli one nie zachodzą, obowiązkiem organów ścigania jest wykonanie wszystkich wymienionych w tym przepisie czynności (sporządzenie postanowienia, jego ogłoszenie i przesłuchanie podejrzanego) w możliwie krótkich odstępach czasu bez nieuzasadnionej zwłoki, zanim upłynie podstawowy okres przedawnienia karalności czynu. W tym celu należy wykorzystać wszelkie z dostępnych możliwości procesowych, albowiem w przeciwnym razie organy ścigania mogą

narazić się na zarzuty zaniechania i beczynności, które w konsekwencji uniemożliwią skuteczne powołanie się na to, iż doszło do „ wszczęcia postępowania przeciwko sprawcy ”, warunkującego wydłużenie biegu okresu przedawnienia (por. postanowienie SN z dnia 16 stycznia 2009 r., IV KK 256 / 08; podobnie wyrok SN w z dnia 2 czerwca 2010 r., V KK 376 / 09 – opubl. Legalis). Organ postępowania przygotowawczego powinien więc tak zaplanować czynności wydania postanowienia o przedstawieniu zarzutów, aby wszystkie zostały przeprowadzone przed upływem terminu przedawnienia, ponieważ w przeciwnym razie dojdzie do wystąpienia negatywnej przesłanki procesowej z art. 17 § 1 pkt 6 kpk (por. wyrok SN z dnia 24 czerwca 2013 r., V KK 453 / 12, opubl. Legalis). Nawet więc, jeśli do nieogłoszenia postanowienia o przedstawieniu zarzutów i przesłuchania podejrzanego doprowadziłyby inne, aniżeli ukrywanie się lub pobyt poza granicami kraju, negatywne i zawinione przez podejrzanego przyczyny, nie mogą one – ze względu na enumeratywne wyliczenie zawarte w art. 313 § 1 in fine kpk – skutkować opóźnieniem dokonania tych czynności. Przeciwnie rozumowanie stanowiłoby niedopuszczalną interpretację rozszerzającą na niekorzyść podejrzanego (por. Ryszard A. Stefański, Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2009 r., sygn. IV KK 256/08; Prok. i Prawo 2009 nr 9). Najpóźniej więc w momencie sporządzenia postanowienia o przedstawieniu zarzutów powinny zostać podjęte takie czynności związane z wezwaniem podejrzanego do stawiennictwa, by w realnym terminie dokonać czynności promulgacyjnych, zanim upłynie termin przedawnienia. Gdy zajdzie taka konieczność, organ procesowy powinien podjąć wszelkie pozostające w jego dyspozycji środki przymusu, by doprowadzić do ich wykonania (np. w oparciu o art. 247 § 1 kpk może zarządzić zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie osoby podejrzanego, jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, że nie stawi się ona na wezwanie w celu przeprowadzenia czynności procesowej lub w inny bezprawny sposób będzie utrudniała przeprowadzenie tej czynności).

Podsumowując, jeżeli podejrzany ani się nie ukrywa, ani też nie przebywa poza granicami kraju, dla „ wydania ” postanowienia o przedstawieniu zarzutów (stanowiącego warunek „ wszczęcia postępowania przeciwko osobie ”, o jakim mowa w art. 44 § 5 kks i tym samym wydłużenia okresu przedawnienia o kolejne pięć lat), nie wystarczy samo jego sporządzenie. Niezbędnym będą czynności ogłoszenia tego postanowienia osobie podejrzanego oraz przesłuchania jej w takim charakterze.

W związku z wszystkimi czynami opisanymi w akcie oskarżenia postanowienia o przedstawieniu zarzutów sporządzone zostały co prawda w dniu 22 grudnia 2009 r., jednakże ogłoszono je dopiero w dniu 25 lutego 2010 r. Tego samego też dnia R. P. i D. P. (1) przesłuchani zostali w charakterze podejrzanych. Z akt nie wynika, by pomiędzy datą sporządzenia postanowień o przedstawieniu zarzutów, a ich ogłoszeniem i przesłuchaniem, ukrywali się. Nie przebywali również poza granicami kraju. Co prawda oskarżyciel pierwotnie planował wykonanie czynności ogłoszenia postanowień i przesłuchania podejrzanych na 30 grudnia 2009 r., jednakże wezwanie do stawiennictwa na te czynności, wysłane w dniu 22 grudnia 2009 r. za pośrednictwem operatora pocztowego, nie zostały przez oskarżonych podjęte (pomimo dwukrotnej ich awizacji, odpowiednio w dniach 23 grudnia 2009 r. i 31 grudnia 2009 r. – k. 153 – 154). Zważywszy jednak na treść art. 133 § 2 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks stwierdzić trzeba, iż wezwania te można uznać za doręczone oskarżonym dopiero z dniem 6 stycznia 2010 r. W wypadku doręczenia, o jakim mowa w art. 133 § 2 kpk, jeśli pismo nie zostało odebrane, uznaje się je za doręczone z ostatnim dniem siedmiodniowego terminu, przy czym chodzi tu o termin biegnący od dnia powtórnego awizowania (por. komentarz do art. 133 kpk w: Kodeks postępowania karnego. Komentarz do art. 1-296. Tom I, red. prof. dr hab. Piotr Hofmański, Elżbieta Sadzik, dr hab. Kazimierz Zgryzek, Rok wydania: 2011, Wydawnictwo: C.H.Beck, Wydanie: 4, opubl. Legalis). Zatem w dacie 30 grudnia 2009 r., na który to dzień zaplanowano czynności promulgacyjne postanowień z dnia 22 grudnia 2009 r., oskarżeni o tych czynnościach skutecznie zawiadomieni nie byli i nie wynikało to ani z faktu pobytu poza granicami kraju, ani też z powodu ich ukrywania się. Podkreślenia wymaga, że z lektury dokumentów ujętych w aktach sprawy wynika, iż oskarżyciel dysponował dostatecznie długim okresem czasu (co najmniej od 29 sierpnia 2008 r., jeśli chodzi o podatek za rok 2002 – vide k. 1 i 10 akt sprawy, a od maja 2007 r., jeśli chodzi o podatek za rok 2003 – k. 32 i k. 35 akt sprawy), by realnie zaplanować wszystkie czynności procesowe związane z wydaniem postanowienia o przedstawieniu zarzutów – z uwzględnieniem zbliżających się terminów przedawnienia – po to, by móc następnie skutecznie powoływać się na unormowanie zawarte w art. 44 § 5 kks. Możliwe to było jeszcze – w odniesieniu do czynu związanego z podatkiem za 2003 r. – nawet w sytuacji, gdy sporządzenie postanowienia o przedstawieniu zarzutów zaplanowano na 22 grudnia 2009 r. Nie było bowiem przeszkód, by już na ten dzień wezwać oskarżonych celem

ogłoszenia im zarzutów i przesłuchania w charakterze podejrzanych, a gdyby zaś na termin ten nie stawili się bez usprawiedliwienia – zarządzić ich zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie (w oparciu o art. 247 § 1 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks) na inny, wyznaczony przed końcem roku, termin.

W tym stanie rzeczy za skuteczne (niezależnie od sposobu ich argumentowania) uznać należało zarzuty podniesione przez oskarżonych oraz obrońcę D. P. (1), podnoszące przedawnienie karalności również w odniesieniu do zarzutów związanych z narażeniem na uszczuplenie podatku dochodowego za rok 2003. Wobec stwierdzenia tzw. bezwzględnej przyczyny odwoławczej w postaci przedawnienia karalności także tego czynu, Sąd Okręgowy zobligowany był do uchylecia zaskarżonego wyroku w tej części i umorzenia postępowania w oparciu o art. 439 § 1 pkt 9 kpk w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks.

O kosztach sądowych za postępowanie odwoławcze orzeczono na podstawie przywołanych w wyroku przepisów.